

(อม. ๓๓)

คำพิพากษา

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๕ /๒๕๕๔

คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗ /๒๕๕๖

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๑๕ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โจทก์

นายโกสิน พลกุล ที่ ๑

นายประชา มาสินนธ์ ที่ ๒

นายวัฒนา เมืองสุข ที่ ๓

พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ที่ ๔

บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุค สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ

บริษัท จิตี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม – สไตเออร์ จำกัด ที่ ๕

นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ที่ ๖

จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการแผ่นดินและควบคุมดูแลการปฏิบัติ
หน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการแผ่นดินและควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของ
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับ

ปัญหาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร ส่วนจำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการกรุงเทพมหานคร

ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ขั้นตอนริเริ่มโครงการ การเสนอโครงการและการอนุมัติโครงการ ด้วยการทำข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมายจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และมีการกำหนดคุณสมบัติของรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า วิธีการจัดหาและราคาไว้วางหน้าโดยทุจริต โดยอาศัยโอกาสจากการที่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลกรุงเทพมหานคร และกระทรวงพาณิชย์ วางแผน แบ่งหน้าที่กันทำตามตำแหน่งของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ โดยเริ่มต้นจากการจัดทำโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร เพื่อจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยให้เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลีย

ประจำประเทศไทยเสนอวิธีการซื้อขายในลักษณะรัฐต่อรัฐ พร้อมข้อเสนอรับประกันราคาค้าต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญเพื่อหลีกเลี่ยงการประกวดราคา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว เป็นเหตุให้มีการจัดซื้อในราคาที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง โดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้น ได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ไม่ปฏิบัติตามการทำการค้าต่างตอบแทนตามมติคณะรัฐมนตรี หากแต่อ้างการดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐเพื่อหลีกเลี่ยงการสอบราคา รวมทั้งละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง มุ่งหมายมิให้เกิดการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ให้ได้เข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐเพียงรายเดียวในราคาสูง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา กับจำเลยที่ ๕ ได้ร่วมกันและแยกกันกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบทหลายกรรมต่างกัน โดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักร ร่วมกันจัดทำโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ขึ้นเพื่อจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ตามราคาและจำนวนที่จำเลยที่ ๕ ประสงค์จะเสนอขายให้แก่กรุงเทพมหานคร ซึ่งการจัดทำโครงการดังกล่าว จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักรได้ร่วมกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นตัวการ โดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักรมีการแบ่งหน้าที่กันทำเป็นขั้นเป็นตอนตามอำนาจและตำแหน่งหน้าที่ซึ่งแต่ละคนมีอำนาจและความรับผิดชอบอยู่ในขณะนั้น และการกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักรได้ก่อให้เกิดผลตามมา คือ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทา

สาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยให้ดำเนินการให้ได้รับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมัครกระทำโดยมีเจตนาให้คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติดังกล่าว จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมัครใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการ โดยมีขอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการกระทำการโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ โดยมีจำเลยที่ ๕ เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าการทำสัญญากับกรุงเทพมหานครในลักษณะนี้เป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม แต่ได้ร่วมกันกระทำการอันเป็นการช่วยเหลือและให้ความสะดวกในการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมัครด้วยการเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร โดยจำเลยที่ ๕ ได้จัดทำร่าง A.O.U. แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียนำร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ เมื่อจำเลยที่ ๔ ได้รับร่าง A.O.U. แล้วได้นำเสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำเลยที่ ๔ เป็นประธานได้รับร่าง A.O.U. นั้น และในวันเดียวกันนั้นนายสมัครได้มีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่า ร่าง A.O.U. ดังกล่าวถูกต้อง ซึ่งจำเลยที่ ๑ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คือ จะต้องได้รับความเห็นจากกระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และให้

รับความเห็นจากคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการด้วย ทั้งร่าง A.O.U. ดังกล่าวจะต้องให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจสอบความถูกต้องตามระเบียบราชการ จำเลยที่ ๑ กระทำโดยปราศจากอำนาจในการลงนามในสัญญาแทนรัฐบาลไทย อันเป็นการกระทำขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๖ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ และไม่เป็นไปตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๙ โดยในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย โดยไม่มีข้อความตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ แต่อย่างไรก็ตามในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (PURCHASE AGREEMENT) กับจำเลยที่ ๕ ซึ่งมีได้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ที่กำหนดให้ทำสัญญาแบบรัฐต่อรัฐ อันเป็นการขัดต่อระเบียบและกฎหมาย โดยไม่ได้รับความเห็นจากกระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และไม่ได้รับความเห็นของคณะรัฐมนตรี ไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของร่างสัญญาจากสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อประสงค์ให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาดมาก กล่าวคือ เรือดับเพลิงมีการผลิตและประกอบขึ้นที่บริษัทซีทีบีที จำกัด ที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และโครงประธานรถยนต์แบบขับเคลื่อนสี่ล้อ (๔ x ๔) ที่นำไปติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง คือ รถยนต์ยี่ห้อมิซูบิชิ แอล (L) ๒๐๐ ที่ผลิตได้ในประเทศไทย แต่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมัครได้ร่วมกันกล่าวอ้างว่า เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ได้เสนอวิธีการจัดซื้อในลักษณะรัฐต่อรัฐ พร้อมข้อเสนอรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญจนคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ

โครงการ โดยไม่ได้ตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนาย
สมัครถือได้ว่า เป็นการร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตมีเจตนาเพื่อจะแสวงหา
ประโยชน์จากโครงการดังกล่าวที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความ
เสียหายแก่รัฐ และกรุงเทพมหานคร และยังเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ และเป็นการกระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑,
๑๒ และ ๑๓

ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวแล้ว จำเลยที่ ๓ ซึ่งมีหน้าที่
ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย ด้วย
เงื่อนไขรับพันธการการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
แต่จำเลยที่ ๓ มิได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทนแต่อย่างใด เนื่องจากจำเลยที่ ๓
ได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน
พ.ศ. ๒๕๔๗ โอนอำนาจในการกำหนดรายการสินค้าในบัญชีรายการสินค้าการค้าต่างตอบแทนและ
อำนาจในการลงนามจากอำนาจของคณะกรรมการการค้าต่างตอบแทน มาเป็นอำนาจของกรมการค้า
ต่างประเทศ ซึ่งมีนายราเชนทร์ พจนสุนทร เป็นอธิบดี จากนั้นจำเลยที่ ๓ และนายราเชนทร์ได้
ร่วมกับบริษัท ซี.พี.เมอร์แซนไดซิง จำกัด (CPM) ซึ่งเป็นบริษัทในเครือบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด
(มหาชน) และเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ โดยผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอ
คณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าไก่ต้มสุกแทนที่จะเป็นสินค้า OTOP ตามนโยบายของรัฐบาล โดยนาย
ราเชนทร์ให้ความเห็นชอบให้เพิ่มรายการสินค้าไก่ต้มสุกลงไปในบัญชีรายการสินค้าซื้อตอบแทน และ
ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ ได้ลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทนระหว่างกรมการค้าต่างประเทศ
กับจำเลยที่ ๕ ซึ่งไม่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย จึงมิใช่เป็นการทำสัญญาการค้า

ต่างตอบแทนในลักษณะรัฐต่อรัฐ ไม่เป็นไปตามเจตนาของเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยที่ได้ให้คำมั่นไว้ว่ารัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรียยินดีรับพันธะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ และไม่เป็นไปตามความประสงค์ของรัฐบาลไทยที่ต้องการระบายสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมของไทย รวมทั้งการขยายสินค้าไทยในตลาดสาธารณรัฐออสเตรีย ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ และไม่เป็นไปตามวิธีการค้าต่างตอบแทน ทำให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท การกระทำของจำเลยที่ ๓ จึงเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และยังเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ก่อให้เกิดการทำสัญญาที่เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้อื่น ทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร อันเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑ , ๑๒ และ ๑๓

การที่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และนายสมัครได้กระทำความผิดตามที่กล่าวมาข้างต้น เป็นผลมาจากการที่จำเลยที่ ๕ ให้การช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และนายสมัคร ดังนั้น การกระทำของจำเลยที่ ๕ จึงเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และนายสมัครอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑, ๑๒ และ ๑๓ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ และจำเลยที่ ๕ ยังได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และนายสมัครในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓

จำเลยที่ ๖ เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ โดยรู้มาก่อนแล้วว่าจำเลยที่ ๔ และนายสมัครได้ยื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ไว้ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงได้มีคำสั่งให้ระงับการขอเปิด L/C ตาม A.O.U. และข้อตกลงซื้อขาย หลังจากนั้นจำเลยที่ ๖ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณารายละเอียดการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย เพื่อตรวจสอบรายละเอียดในการจัดซื้อแทนที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบขั้นตอนความไม่โปร่งใสของการจัดซื้อ แล้วยึดถือเอาผลของรายงานการตรวจสอบที่รายงานว่าได้เจรจาต่อรองกับจำเลยที่ ๕ เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมแล้ว เพื่อมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิด L/C และให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ได้พิจารณาถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ นอกจากนี้จำเลยที่ ๖ ยังได้แก้ไขข้อความอันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขใน L/C หลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้าและการชำระเงิน ซึ่งจำเลยที่ ๖ รู้อยู่แล้วในขณะนั้นว่าการแก้ไขดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร การกระทำของจำเลยที่ ๖ จึงเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริต อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ก่อนฟ้องคดีโจทก์ได้มีมติให้ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่อัยการสูงสุดมีความเห็นว่าเรื่องที่ส่งไปยังมีข้อไม่สมบูรณ์ และมีหนังสือแจ้งโจทก์ทราบ จนมีการตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อพิจารณาพยานหลักฐานที่ไม่สมบูรณ์ แต่ปรากฏว่าคณะทำงานไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีได้ อัยการสูงสุดได้ส่งสำนวน รายงานและเอกสารที่เกี่ยวข้องคืนให้แก่โจทก์เพื่อฟ้องคดีเอง เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้า และแขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ , ๘๓ และ ๘๖ และ

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗, ๑๑ , ๑๒ และ ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาคriminalครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ศาลอนุญาต

ศาลส่งหมายเรียก สำเนาคำฟ้อง และหมายนัดพิจารณาคriminalครั้งแรกให้จำเลยที่ ๕ ทราบโดยชอบแล้ว แต่จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาล ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ เกิน ๓ เดือน แต่ไม่สามารถจับได้ จึงพิจารณาคดีโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคriminalคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ และจำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาค้างครั้งแรก ถือว่าจำเลยที่ ๕ ให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม

พิเคราะห์พยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้สวนเพิ่มเติมประกอบรายงานการไต่สวนของโจทก์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการแผ่นดินและควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๘ มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการแผ่นดินและ ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ ตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๘ มีอำนาจหน้าที่ บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่ คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ประกอบประกาศ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วน ราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕๐) ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๖ จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคล ต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ตาม

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ มีฐานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ และจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ กรุงเทพมหานครได้จัดตั้งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้น รวมทั้งสถานีดับเพลิงจำนวน ๗๘ สถานี เพื่อรองรับภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่จะถ่ายโอนมาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามนโยบายรัฐบาล และต่อมาวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้โอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้แก่กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ซึ่งขณะนั้นรับราชการในตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ขอโอนย้ายมายังกรุงเทพมหานครในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อมาวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์รับไปดำเนินการเกี่ยวกับการทำการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) กับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๑ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบรายงานผลการดำเนินการตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ โดยมีรายการสินค้าที่ต้องจัดหา ๑๕ รายการ เป็นยานพาหนะดับเพลิงจำนวน ๓๑๕ คัน เรือดับเพลิงจำนวน ๓๐ ลำ ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท คณะรัฐมนตรีได้รับทราบรายงานผลดำเนินการตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ หลังจากนั้นนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร มีจำเลยที่ ๔ เป็นประธาน ให้มีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และให้มีหน้าที่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง นอกจากนี้นายสมัครยังมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณลักษณะเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ยานพาหนะ และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยที่จัดซื้อ มีพลตำรวจตรีนเรศ เทียมกริม เป็นประธาน คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่าง A.O.U. ที่ได้รับจาก ทูตพาณิชย์สาธารณรัฐออสเตรเลียแล้ว ต่อมาวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๑ ได้ลงนามใน A.O.U. ร่วมกับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ขณะเดียวกันคณะกรรมการพิจารณา คุณลักษณะเฉพาะได้จัดทำเอกสารคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ จำนวน ๑๕ รายการเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ความเห็นชอบใช้เป็นรายละเอียดในการจัดซื้อครุภัณฑ์ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนการจัดซื้อครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยในโครงการดังกล่าว จำเลยที่ ๔ ได้ขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ กรุงเทพมหานคร ให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติ ฯ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. นอกจากนี้จำเลยที่ ๔ ยังเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขอความเห็นชอบดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ขออนุมัติเปิด L/C และขออนุมัติยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๒๘/๒๕๔๓ ที่กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษที่วงเงินเกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต้องรายงานเพื่อขอรับความเห็นชอบจากคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครก่อน ปรากฏว่านายสมัครได้

เห็นชอบและอนุมัติตามที่จำเลยที่ ๔ เสนอ สำหรับข้อตกลงซื้อขายที่ต้องจัดทำระหว่าง กรุงเทพมหานครกับจำเลยที่ ๕ นั้น จำเลยที่ ๔ ได้ส่งร่างข้อตกลงดังกล่าวให้กองกฎหมายและคดี กรุงเทพมหานคร ตรวจสอบ แต่กองกฎหมายและคดีกลับเสนอปลัดกรุงเทพมหานครจัดส่งร่าง ข้อตกลงให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจสอบพิจารณาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๑๒๖ แทน เนื่องจากต้องจัดทำร่างข้อตกลงเป็นภาษาอังกฤษ ต่อมาวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๔ เสนอขอถอนคืนร่างข้อตกลงซื้อขายที่อยู่ระหว่างการตรวจสอบพิจารณาของสำนักงาน อัยการสูงสุด โดยขออนุมัติใช้ข้อตกลงในการจัดหาสิ่งอุปกรณ์ฯ ของสาธารณรัฐออสเตรเลียให้แก่ กองอำนวยการกลาง (กรป.กลาง) เป็นแบบสัญญาแทน และนายสมัครได้อนุมัติตามที่จำเลยที่ ๔ เสนอ ดังนั้น หลังจากที่ยจำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้ต่อรองราคากับ จำเลยที่ ๕ แต่จำเลยที่ ๕ แข็งยืนย่นราคาเดิม แต่เสนอเงื่อนไขเพิ่มเติมในรูปอุปกรณ์อะไหล่ และ อุปกรณ์เครื่องมือมูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร กับการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการรับรองคณะผู้ตรวจรับ รถต้นแบบแล้ว จำเลยที่ ๔ ได้รายงานขออนุมัติให้ทำข้อตกลงซื้อขายกับจำเลยที่ ๕ และแต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ จึงมีการจัดทำข้อตกลงซื้อขายขึ้น ระหว่าง กรุงเทพมหานคร โดยนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กับผู้แทนของจำเลยที่ ๕ ส่วนการทำ การค้าต่างตอบแทนนั้น จำเลยที่ ๕ ได้จ้างบริษัทซี.พี.เมอร์แซนไคซิง จำกัด (CPM) ให้เป็น ผู้ดำเนินการตามข้อตกลงการซื้อขายต่างตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศแทน และกรมการค้า ต่างประเทศได้ดำเนินการเจรจาร่วมกับบริษัท CPM พิจารณารายการสินค้าและประเทศต้องห้าม ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรัดดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน โดยให้เน้น ไม้ตัดสุกเป็นสินค้าที่จะดำเนินการเป็นลำดับแรก จนวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๕ จึงได้ ลงนามในสัญญาการซื้อขายตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศ ส่วนการเปิด L/C ตามข้อตกลงซื้อขายนั้น เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ กรุงเทพมหานครโดยนายสมัครมีหนังสือถึงธนาคารกรุงไทย จำกัด

(มหาชน) มอบอำนาจให้จำเลยที่ ๔ เป็นผู้ไปเปิด L/C และลงนามในหนังสือแทนกรุงเทพมหานคร ซึ่งขณะนั้นในวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแทนนายสมัครที่ได้ครบวาระลง จำเลยที่ ๖ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และนายสมัครได้ส่งมอบงานในหน้าที่แก่จำเลยที่ ๖ ในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ต่อมาวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๗ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) มีหนังสือแจ้งจำเลยที่ ๖ ว่าธนาคารอนุมัติวงเงิน L/C (เฉพาะคราว) จำนวน ๑๓๓,๔๗๙,๗๘๐ ยูโร ให้แล้ว ให้กรุงเทพมหานครยืนยันการจ่ายดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่ธนาคารจ่ายไปก่อน จำเลยที่ ๖ จึงสั่งการให้ปลัดกรุงเทพมหานครแจ้งจำเลยที่ ๔ ขอยยการเปิด L/C ต่อธนาคารออกไปอีก ๑ เดือน เพื่อรอรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่รับผิดชอบงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้พิจารณาก่อน แต่จำเลยที่ ๔ มีหนังสือแจ้งว่าไม่อาจปฏิบัติตามคำสั่งได้ เนื่องจากจะขัดข้องตกลงซื้อขายที่กรุงเทพมหานครทำกับจำเลยที่ ๕ ที่ต้องเปิด L/C ให้ภายใน ๓๐ วัน ซึ่งจะครบกำหนดภายในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๗ พร้อมกันนั้นจำเลยที่ ๔ มีหนังสือด่วนที่สุดถึงธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ให้เร่งดำเนินการเปิด L/C ตามสัญญาซื้อขายโดยด่วน แต่จำเลยที่ ๖ ได้ประสานงานเป็นการภายในไปยังธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ให้ระงับการเปิด L/C ไว้ ในวันเดียวกันนั้น แล้วมีหนังสือแจ้งธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ให้ระงับการเปิด L/C (ระงับ ครั้งที่ ๑) กับยกเลิกการมอบอำนาจของนายสมัครแก่จำเลยที่ ๔ ด้วย ต่อมาวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๖ มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอให้พิจารณาทบทวนการจัดซื้อรถดับเพลิง โดยเหตุผลว่าการทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และตามข้อกำหนดของ A.O.U. ไม่เปิดช่องให้กรุงเทพมหานครสามารถทบทวนเปรียบเทียบในเรื่องของราคาของสินค้าตามสัญญาจัดซื้อที่ลงนามแล้วกับราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากแหล่งผลิตอื่น ๆ ได้ นายสมศักดิ์ คุณเงิน ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทนเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แจ้งจำเลยที่ ๖ ว่า จำเลยที่ ๒ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าโครงการดังกล่าวได้ผ่าน

การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีมาเป็นลำดับ และมีการลงนามใน A.O.U.และข้อตกลงซื้อขายแล้ว
รวมทั้งจำเลยที่ ๕ ได้ลงนามในสัญญาซื้อต่างตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศแล้ว จึงให้เร่งรัด
การเปิด L/C เพื่อให้เป็นไปตาม A.O.U.และข้อตกลงซื้อขาย เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วจำเลยที่ ๖
จึงมีหนังสือถึงธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ ขอเปิดวงเงิน L/C เฉพาะ
คราว และมอบอำนาจให้นายนิยม กรรณสูต ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไป
ดำเนินการ ต่อมาวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๖ มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย ขอให้ทบทวนความถูกต้องในการจัดซื้ออีก เนื่องจากสัญญาซื้อตอบแทนจัดทำขึ้น
หลังข้อตกลงซื้อขายไม่เป็นไปตามขั้นตอนและประกาศกระทรวงพาณิชย์ ประกอบกับมีผู้ยื่นเรื่องราว
ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยให้มีการทบทวนเปรียบเทียบราคาตามสัญญากับสินค้าในประเภท
เดียวกันจากแหล่งผลิตอื่นอีกครั้ง กับมีหนังสือถึงธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ขอให้ระงับการ
พิจารณาอนุมัติวงเงิน L/C เฉพาะคราวไปพลางก่อน (ระงับครั้งที่ ๒) ด้วย แต่ในวันที่ ๕ พฤศจิกายน
๒๕๔๗ เมื่อจำเลยที่ ๑ มีหนังสือตอบกรุงเทพมหานคร ว่าการจัดซื้อดังกล่าวเป็นการดำเนินการ
ระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล เพื่อไม่ให้กระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ควรดำเนินการ
เปิด L/C ตามเงื่อนไขใน A.O.U. ต่อไป ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๖ จึงแต่งตั้ง
คณะกรรมการพิจารณารายละเอียดการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์ โดยมีนายสามารถ ราชพลสิทธิ์
รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน พิจารณาตรวจสอบรายละเอียดในการจัดซื้อและเจรจา
ต่อรองกับผู้ขาย จนกระทั่งวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๘ นายสามารถรายงานจำเลยที่ ๖ ถึงผลการเจรจา
ต่อรองสรุปผลสุดท้ายได้ข้อยุติเป็นประโยชน์เพิ่มเติมแก่กรุงเทพมหานครแล้ว ในวันที่ ๑๐ มกราคม
๒๕๔๘ จำเลยที่ ๖ จึงมีหนังสือแจ้งธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เปิด L/C แก่จำเลยที่ ๕ และ
มอบอำนาจให้นายนิยมเป็นผู้ไปดำเนินการ ต่อมาจำเลยที่ ๕ ทักท้วงความถูกต้องของ L/C ที่เปิด
ไปยังธนาคาร กรุงเทพมหานครจึงทำคำขอแก้ไข L/C กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และมีการ

แก้ไข L/C อีกครั้ง ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ชำระเงินให้แก่จำเลยที่ ๕ ตามข้อตกลงซื้อขายรถและเรือดับเพลิง จำนวน ๙ งวด รวมเป็นเงิน ๖,๒๔๔,๙๑๔,๕๐๒.๕๓ บาท โจทก์มีมติว่าการกระทำของจำเลยทั้งหกและนายสมัครมีมูลความผิดทางอาญา ให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดี แต่อัยการสูงสุดมีความเห็นว่าเรื่องที่ส่งไปยังมีข้อไม่สมบูรณ์และมีหนังสือแจ้งโจทก์ทราบ ต่อมา มีการตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อพิจารณาพยานหลักฐานที่ไม่สมบูรณ์ แต่ปรากฏว่าคณะทำงานไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีได้ โจทก์จึงยื่นฟ้องเองเป็นคดีนี้ ต่อมา วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ศาลฎีกาแผนกคดีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาคดีนี้ นอกจากนี้โจทก์มีคำวินิจฉัยว่า การลงนามในข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U. ในคดีนี้ ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ถือว่าเป็นการอนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์แก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ โจทก์จึงส่งเรื่องให้กรุงเทพมหานครดำเนินการเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิเกี่ยวกับข้อตกลงซื้อขายรถและเรือดับเพลิง ตามมาตรา ๙๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ จากนั้นกรุงเทพมหานครส่งเรื่องขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง สำนักงานอัยการสูงสุดมีข้อสังเกตว่า จำเลยที่ ๕ สามารถอ้างข้อสัญญาซื้อขาย ข้อ ๑๓ ร้องขอต่อศาลให้นำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการได้ ต่อมากรุงเทพมหานครได้ทำสัญญาจ้างบริษัทกลุ่มนักกฎหมายและที่ปรึกษา จำกัด เพื่อดำเนินคดีในชั้นอนุญาโตตุลาการ ณ ศาลอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ หอการค้านานาชาติ (ICC) กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส เป็นคดีอนุญาโตตุลาการเลขที่ 16768/FM/MHM/EMMT (C-18930/MHM/EMT) ต่อมา คณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ หอการค้านานาชาติ (ICC) มีคำชี้ขาดสิ้นสุด (The Final Award) ฉบับลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ ใจความสรุปว่า ให้ยกเลิกสัญญาซื้อขายรถดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์

โครงการขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้ โดยยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ พร้อมใบเสนอราคา (OFFER NO. ๘๗๐/๐๔/๐๓/๕๘) ของจำเลยที่ ๕ สำหรับสินค้ารถและเรือดดับเพลิงจำนวน ๑๘ รายการ แยกเป็น รถดับเพลิงและรถอื่นที่ใช้ในการดับเพลิงรวม ๓๑๕ คัน และเรือดดับเพลิงอีก ๑๕ ลำ อุปกรณ์บรรเทา สาธารณภัย อาคารฝึกอบรมและอุปกรณ์การฝึกอบรม เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ตามเอกสาร หมาย จ.๓๕ หลังจากนั้นวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการถ่ายโอนภารกิจ ป้องกันและระงับอัคคีภัยให้แก่กรุงเทพมหานครตามมติคณะรัฐมนตรี ต่อมากรุงเทพมหานครดำเนินการ เสนอขอพัฒนาโครงการระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย โดยขอจัดซื้อรถดับเพลิงรวม ๓๑๕ คัน กับเรือดดับเพลิงอีก ๓๐ ลำ พร้อมครุภัณฑ์อื่น ตลอดจนการก่อสร้างอาคารฝึกอบรมและอุปกรณ์การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง โดยตัดรายการ จัดซื้อครุภัณฑ์คงเหลือ ๑๕ รายการ มูลค่า ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ซึ่งขณะที่มีการเสนอโครงการจัดซื้อ ดังกล่าวยังไม่ได้มีการสำรวจตรวจสอบว่ากรุงเทพมหานครมีความจำเป็นจะต้องใช้รถและเรือดดับเพลิง รวมถึงอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยมากน้อยเพียงใด ทั้งการถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติไปยังกรุงเทพมหานครตามมติคณะรัฐมนตรีนั้นก็เป็นการโอน วัสดุอุปกรณ์และยานพาหนะไปด้วย ประกอบกับกระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณได้เสนอ ความเห็นให้กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องฝึกฝนบุคลากรทดแทนให้เพียงพอ และเตรียมความพร้อมของ อาคารสถานที่ให้เหมาะสมก่อน เพื่อป้องกันปัญหาให้รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว พฤติการณ์จึงบ่งชี้ว่าเป็นโครงการจัดซื้อที่จัดทำขึ้นตามจำนวนและราคา ที่ จำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นฝ่ายผู้เสนอขาย โดยดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับใบเสนอราคา (OFFER NO. ๘๗๐/ ๐๔/๐๓/๕๘) ของจำเลยที่ ๕ หาใช่เป็นความจำเป็นและความต้องการของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นฝ่าย

ผู้ซื้ออย่างแท้จริง ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการจัดซื้อดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ จากนั้นได้มีการจัดทำข้อตกลงของความเข้าใจหรือ A.O.U. (Agreement of Understanding) และข้อตกลงซื้อขาย (Purchase/Sale Agreement) ขึ้นตามเอกสารหมายเลข จ.๓๖ และ จ.๖๓ ซึ่งแม้ A.O.U. จะลงนามโดย ดร.เฮอเบิร์ต ทรักเซล (Dr.Herbert Traxl) เอกอัครราชทูต สาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย แต่ลำพัง A.O.U. เป็นเรื่องที่คุณกรณีมีความคาดหวังจะ มีการปฏิบัติตามความเข้าใจร่วมกันนั้นต่อไปโดยยังมิได้มีผลผูกพันเป็นสัญญา ส่วนข้อตกลงซื้อขายก็เป็นเพียงการซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครกับจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชน โดยบุคคลที่ลงนาม ฝ่ายผู้ขายในสัญญาซื้อขายคือผู้แทนจำเลยที่ ๕ หาใช่เป็นการลงนามโดยตัวแทนผู้มีอำนาจของรัฐบาล สาธารณรัฐออสเตรียโดยตรง ดังนั้น A.O.U. และข้อตกลงซื้อขายดังกล่าวจึงไม่ใช่หลักฐานแสดงว่า รัฐบาลของสาธารณรัฐออสเตรียได้ยอมเข้าผูกพันเป็นคู่สัญญาด้วย และข้อนี้รองศาสตราจารย์ อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์ ที่ปรึกษาด้านวิชาการของจำเลยที่ ๒ เบิกความว่า ได้มีการนำทูตสาธารณรัฐ ออสเตรียมาเสนอราคา แต่ไม่แน่ว่ารัฐบาลของสาธารณรัฐออสเตรียจะทราบเรื่องนี้หรือไม่เพราะ กระบวนการของทูตค่อนข้างเร่งด่วนมาก ข้อเท็จจริงจึงเห็นได้ว่าเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐ ออสเตรียประจำประเทศไทยและทูตพาณิชย์สาธารณรัฐออสเตรียเพียงแต่ทำหน้าที่ช่วย ประสานงานและจัดให้มีการเจรจาทำสัญญาซื้อขายกันเองต่อไปเท่านั้น นอกจากนี้โดยปกติ A.O.U. คงเป็นเพียงกรอบของความตกลงตามหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ เอกสารหมายเลข จ.๓๖ แต่เมื่อ พิจารณา A.O.U. ดังกล่าวแล้วปรากฏว่าได้กำหนดพันธกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่ต้องผูกพัน ในการทำการซื้อขายต่อกัน โดยระบุตัวคู่สัญญาที่จะทำข้อตกลงซื้อขายกันไว้เป็นการล่วงหน้า คือ รัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ต้องซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ รวมถึงการ กำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในการซื้อขายตามที่จำเลยที่ ๕ เคยเสนอราคา และรัฐบาลไทยต้องเปิด เลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ให้ผู้ขายเป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ภายใน ๓๐ วัน

หลังจากการลงนามในสัญญาซื้อขาย จึงเห็นได้ว่า A.O.U. ดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อจะผูกมัดการขายสินค้า คุณลักษณะสินค้า ผู้ขายสินค้า และเงื่อนไขต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยตรงแสดงให้เห็นว่าเป็นการอาศัย A.O.U. ดังกล่าวเพื่อให้มีผลผูกมัดให้มีผู้เสนอราคารายเดียวคือจำเลยที่ ๕ สำหรับข้อเสนอว่า สาธารณรัฐออสเตรียเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้และยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ นั้น ก็ไม่ปรากฏอยู่ใน A.O.U. อันจะแสดงว่าสาธารณรัฐออสเตรียได้รับรู้และเข้ามาผูกพันตามเงื่อนไขดังกล่าว ข้อเท็จจริงกลับปรากฏว่า การซื้อขายตาม A.O.U. และข้อตกลงซื้อขายทั้งสองฉบับนั้น ฝ่ายผู้ขายคิดดอกเบี้ยจากคู่สัญญาฝ่ายไทยไว้แล้วล่วงหน้าในอัตราร้อยละ ๓.๕ ต่อปี สำหรับการผ่อนชำระรวม ๙ งวด เป็นเงิน ๑๐,๔๗๒,๐๐๔.๒๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทย ๕๒๓,๖๕๐,๒๑๐ บาท โดยกรุงเทพมหานครมีภาระต้องชำระค่าสินค้าตามข้อตกลงแก่จำเลยที่ ๕ จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทย ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ในสัดส่วนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลร้อยละ ๖๐ และในส่วนของงบประมาณของกรุงเทพมหานครร้อยละ ๔๐ จึงเห็นได้ชัดแจ้งว่าไม่มีแหล่งเงินทุนที่รัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียจัดหาให้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่ารัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียมิได้ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลไทยในส่วนของเงินทุนตามที่มีการกล่าวอ้างแต่อย่างใด ส่วนข้อเสนอที่มีการอ้างว่าสาธารณรัฐออสเตรียจะรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ นั้น หากเป็นข้อเสนอจากรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียจริง ย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่าสาธารณรัฐออสเตรียจะต้องซื้อสินค้าจากประเทศไทยเป็นการตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ แต่ข้อเท็จจริงได้ความจากพันตำรวจโทมนตรี บุญโยธิน พนักงานสอบสวน กรมสอบสวนคดีพิเศษ ยืนยันว่า การซื้อตอบแทนตามข้อตกลงการค้ำต่างตอบแทนที่จำเลยที่ ๕ ทำกับกรมการค้าต่างประเทศมีลักษณะเป็นเพียงการซื้อบิล (ใบกำกับสินค้า) ที่บริษัท CPM ส่งออกตามปกติอยู่แล้วมาตัดยอดตามสัญญาเท่านั้น โดยนายพรศิลป์ พชรินทร์ตะนกุล พยานโจทก์ซึ่งดำรงตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการบริษัท CPM เบิกความรับว่า บริษัท CPM ทำข้อตกลงว่า

ด้วยการบริการการซื้อต่างตอบแทนกับจำเลยที่ ๕ โดยจำเลยที่ ๕ จ่ายค่าตอบแทนให้แก่บริษัท CPM ในอัตราร้อยละ ๒.๒ ของมูลค่าสินค้าตามสัญญาการซื้อตอบแทน บริษัท เป็นผู้หาลูกค้าเอง รัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียและจำเลยที่ ๕ ไม่เคยหาลูกค้าให้ สินค้าที่ส่งออกไปคือไก่ต้มสุก โดยไม่ได้ส่งออกไปประเทศสาธารณรัฐออสเตรีย แต่ส่งไปประเทศอื่นในแถบยุโรปและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งบริษัท CPM เคยส่งไปอยู่แล้ว รัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียจึงไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับทางบริษัท CPM ในการทำสัญญาซื้อตอบแทนนี้แต่อย่างใด การส่งออกเป็นคำสั่งซื้อจากลูกค้าเดิม แต่ได้มีการเพิ่มปริมาณให้มากขึ้น ซึ่งตัวเลขส่งออกจะใช้ตัดยอดบัญชีตามสัญญากับกรมการค้าต่างประเทศโดยใช้วันส่งออกเป็นเกณฑ์ ยอดที่ส่งออกที่นำมาตัดบัญชีไม่อาจแยกได้ว่าส่วนใดเป็นการส่งออกตามปกติ และส่วนใดเป็นผลที่เกิดจากการทำการค้าต่างตอบแทนตามสัญญา ดังนี้ แสดงให้เห็นว่า บริษัท CPM เพียงแต่ใช้มูลค่าสินค้าส่งออกตามปกติอยู่แล้วของตนมาตัดยอดตามสัญญาการค้าต่างตอบแทนเอกสารหมายเลข ๗๔ เท่ากับว่ารัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียหรือจำเลยที่ ๕ ไม่ได้เข้ามามีส่วนในการดำเนินการซื้อสินค้าไทยโดยตรง และไม่ได้คำนึงว่าจะได้มีการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปกติหรือลดการขาดดุลการค้าจากการซื้อสินค้าในคดีนี้ จำเลยที่ ๕ เองก็เคยมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๖ แจ้งว่า ข้อตกลงของความเข้าใจ A.O.U. และข้อตกลงซื้อขาย ไม่มีพันธกรณีในการซื้อตอบแทนแต่อย่างใด ตามเอกสาร แฟ้มที่ ๑๐ หน้า ๑๔,๗๘๑ ถึง ๑๔,๗๘๒ ส่วนข้อที่ทางไตสวนได้ความว่า การค้าต่างตอบแทนได้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการการค้าต่างตอบแทน พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งตามประกาศฉบับดังกล่าว ข้อ ๗ เปิดช่องให้จำเลยที่ ๕ สามารถมอบหมายบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือหรือบริษัทการค้าระหว่างประเทศดำเนินการแทนเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ โดยกรณีที่ผู้ขายไม่สามารถซื้อสินค้าจากประเทศไทยได้ ผู้ขายสามารถมอบหมายให้บริษัทการค้าระหว่างประเทศอื่นดำเนินการซื้อสินค้าแทนก็ได้ นั้น หากรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียตกลงรับพันธะการค้าต่างตอบแทนจริง กรณีก็ไม่น่าจะดำเนินการโดยใช้วิธีการ

ซื้อบิลของบริษัท CPM ที่ส่งออกตามปกติอยู่แล้วมาตัดยอดตามสัญญา เพราะเป็นการเห็นได้ชัดแจ้งว่าไม่สอดคล้องกับหลักการของการค้าต่างตอบแทนที่แท้จริง โดยเฉพาะวิธีการซื้อบิลของบริษัทที่ส่งออกอยู่แล้วมาตัดยอดนั้น ลำพังจำเลยที่ ๕ สามารถดำเนินการได้เอง เพราะจำเลยที่ ๕ เพียงแต่เสียค่าธรรมเนียมบริการเป็นค่าจ้างให้แก่บริษัท CPM เท่านั้น กรณีจึงอยู่ในวิสัยที่จำเลยที่ ๕ จะแอบอ้างดำเนินการไปโดยรัฐบาลของสาธารณรัฐออสเตรเลียไม่ได้เกี่ยวข้องด้วยได้ ดังนั้น ข้ออ้างเรื่องการค้าต่างตอบแทนจึงรับฟังได้เพียงว่าเป็นการหาเหตุอ้างเพื่อให้เข้าใจว่าเป็นการดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐเพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีมติโครงการจัดซื้อ รวมทั้งมีการนำไปใช้อ้างว่าราคาซื้อขายในกรณีนี้มีเงื่อนไขการค้าต่างตอบแทนด้วยจึงไม่อาจนำไปเปรียบเทียบกับราคาจากผู้ขายรายอื่นได้ พยานหลักฐานตามการไต่สวนจึงมีน้ำหนักและเหตุผลรับฟังได้ว่า การดำเนินโครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยตามฟ้อง ความจริงแล้วไม่ใช่เป็นการดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐที่สาธารณรัฐออสเตรเลียให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้และยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ตามที่มีการพยายามกล่าวอ้าง

ปัญหาต่อไปว่า จำเลยที่ ๕ เสนอขายสินค้ารถและเรือพร้อมอุปกรณ์ดับเพลิงในราคาที่สูงเกินความเป็นจริงหรือไม่ ในข้อนี้ได้ความจากพันตำรวจโทมนตรี บุญโยธิน พยานโจทก์เบิกความว่า สินค้ารถและเรือดับเพลิงที่มีคุณลักษณะของสินค้าใกล้เคียงหรือสูงกว่าที่กรุงเทพมหานครจัดซื้อ มีผู้ผลิตและจำหน่ายในประเทศหลายราย จึงสามารถสอบราคาหรือเปรียบเทียบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งจากการเปรียบเทียบราคาในการจัดซื้อรถดับเพลิงของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กับการจัดซื้อของกรุงเทพมหานครในคดีนี้ ตามเอกสารหมาย จ.๙๔ หน้า ๑๕๒๔ ถึง ๑๕๓๔ พบว่าการจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อเป็นอย่างมาก กล่าวคือ รายการที่ ๑ รถดับเพลิงมีราคาต่างกันคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท รายการที่ ๒ โครงประธานและเครื่องยนต์

แพงกว่าราคาคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมีคือ รถฉีดโฟมที่กรุงเทพมหานครซื้อในราคาคันละ ๗๒ ล้านบาท นั้นต่างประเทศราคาประมาณ ๑๕ ล้านบาท นอกจากนั้นจากการเปรียบเทียบกับกรมตำรวจก็ปรากฏว่า กรุงเทพมหานครจัดซื้อรถดับเพลิงพร้อมบันไดแพงกว่าถึงร้อยละ ๖๐.๖ รถดับเพลิงบรรทุกน้ำแพงกว่าถึงร้อยละ ๑๓๐.๗ เรือดับเพลิงแพงกว่าถึงร้อยละ ๓๖ และเรือดับเพลิงจำเลยที่ ๕ ได้ประโยชน์เป็นเงินลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๐๐๐ บาท ตามเอกสารหมาย จ.๙๔ นอกจากนั้นยังปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบราคาสินค้าตามเอกสารเสนอราคา (Commercial Proposal) ของบริษัท ITURRI S.A. ที่เสนอผ่านสถานเอกอัครราชทูตสเปนประจำประเทศไทยมายังจำเลยที่ ๖ เอกสารหมาย จ.๑๙๑ แล้ว สินค้ามีคุณลักษณะเฉพาะเช่นเดียวกันกับสินค้าที่จัดซื้อในโครงการนี้ และมีเงื่อนไขปลอดการชำระ ๒๔ เดือน รวมทั้งการผ่อนชำระเป็นเวลา ๕ ปี โดยยอมรับเงื่อนไขการซื้อตอบแทนเช่นเดียวกัน ราคาสินค้าที่จัดซื้อจากจำเลยที่ ๕ สูงกว่าทั้ง ๑๕ รายการ คิดเป็นเงิน ๑,๘๖๙,๒๓๕,๙๕๐ บาท ตามตารางเปรียบเทียบราคาเอกสารหมาย จ.๑๙๑ ยิ่งกว่านั้น จากการประเมินต้นทุนของสินค้าที่จัดซื้อในโครงการแล้ว ผลประโยชน์ที่จำเลยที่ ๕ ได้รับเป็นเงิน ๒,๑๙๒.๒ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนสูงถึงร้อยละ ๔๘.๗๗ ซึ่งต่อมากะบวนการระงับข้อพิพาทโดยทางอนุญาโตตุลาการก็ได้มีคำชี้ขาดกำหนดจำนวนมูลค่ายุติธรรมของอุปกรณ์ที่จำเลยที่ ๕ ส่งมอบให้ประเทศไทยในปี ๒๕๔๙ และ ๒๕๕๐ ซึ่งจะนำไปใช้คำนวณจำนวนเงินที่จำเลยที่ ๕ จะต้องคืนให้แก่กรุงเทพมหานคร คือ ส่วนต่างระหว่าง ๑๑๔,๘๔๒,๑๖๐ ยูโร และมูลค่าราคาซื้อขายเดิม ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ทำให้เกิดจำนวนที่จะต้องชำระให้กรุงเทพมหานครเป็นเงิน ๒๐,๔๓๕,๖๒๐ ยูโร (๗๗๑,๖๔๙,๐๑๑.๒๐ บาท) คำชี้ขาดดังกล่าวถือเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๕ ได้เสนอราคาเป็นจำนวนที่สูงเกินกว่ามาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมไปมากเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ประกอบกับจำเลยที่ ๕ มิได้เข้ามา

ต่อสู่คดีเพื่ออ้างพยานหลักฐานให้เห็นเป็นอย่างอื่น พยานหลักฐานที่ได้ความจากการไต่สวน จึงมีน้ำหนักรับฟังได้ว่า ราคารถและเรือพร้อมอุปกรณ์การดับเพลิงที่กรุงเทพมหานครจัดซื้อจาก จำเลยที่ ๕ มีราคาสูงเกินความเป็นจริง ซึ่งการเสนอราคาดังกล่าวเป็นไปตามความประสงค์ ของจำเลยที่ ๕ ตามใบเสนอราคา (OFFER NO. ๘๗๐/๐๔/๐๓/๕๘) เอกสารหมาย จ.๕ ที่ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยเสนอต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ในครั้งแรก จำเลยที่ ๕ เป็นผู้ประกอบการค้าสินค้าประเภทนี้มานาน ทั้งจำเลยที่ ๕ ได้ยินยอมให้ คณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ หอการค้านานาชาติ กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส มีคำชี้ขาด สิ้นสุดเพื่อกำหนดมูลค่ายุติธรรมของสินค้าที่ขายในคดีนี้และให้จำเลยที่ ๕ ชำระเงินส่วนต่างคืน แก่กรุงเทพมหานคร แสดงว่าจำเลยที่ ๕ รู้อยู่แล้วว่าได้เสนอขายสินค้ารถและเรือพร้อมอุปกรณ์ ดับเพลิงในราคาที่สูงเกินความเป็นจริง

ปัญหาต่อไปว่า จำเลยที่ ๕ กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า จำเลยที่ ๕ ได้ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการจัดซื้อรถและเรือพร้อมอุปกรณ์ดับเพลิงตั้งแต่แรก โดยจำเลยที่ ๕ ได้ยื่นใบเสนอราคาทีละรายการและจำนวนสินค้าจนนำไปสู่การแอบอ้างข้อเสนอให้ใช้วิธีดำเนินการ ในลักษณะรัฐต่อรัฐ ซึ่งมีการดำเนินการต่อมาตามลำดับจนมีการลงนามใน A.O.U. โดยเฉพาะเนื้อหา A.O.U. มีลักษณะเป็นการผูกมัดการขายสินค้า คุณสมบัติสินค้า ผู้ขายสินค้า และเงื่อนไขต่าง ๆ ตามใบเสนอราคาของจำเลยที่ ๕ อีกทั้งยังปรากฏว่า A.O.U. ได้กำหนดตัวคู่สัญญาล่วงหน้าเป็น จำเลยที่ ๕ อันเป็นประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยตรง ซึ่งผิดปกติของกรอบความตกลงเบื้องต้น ต่อมา ได้มีการอาศัยอ้าง A.O.U. ไปใช้ในขั้นตอนดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้มีผลผูกมัดให้ต้องจัดซื้อสินค้าจาก จำเลยที่ ๕ โดยอ้างว่าจำเป็นต้องใช้การจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ไม่อาจใช้การประกวดราคาให้ผู้ขายรายอื่น เข้าเสนอราคาได้ จึงมีการยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อันเป็นผลให้มีผู้เสนอราคารายเดียวคือจำเลยที่ ๕ เท่านั้น ดังเช่นที่นายปราโมทย์ นาคีสถิตย์

กรรมการผู้จัดการบริษัทเทเพนต์ แอโรโมทีฟ อินดัสตรีส์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำหน้าดูแลการซ่อมบำรุงรักษาสินค้าของจำเลยที่ ๕ เบิกความกล่าวอ้างว่า จำเลยที่ ๕ ไม่ได้แข่งขันราคากับบริษัทอื่น เพราะการจัดซื้อรถดับเพลิงของกรุงเทพมหานครมีเงื่อนไขว่าเป็นการดำเนินการระหว่างรัฐต่อรัฐ แต่พยานหลักฐานตามการไต่สวนได้ความว่า ความจริงแล้วการดำเนินโครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิง รวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยครั้งนี้ไม่ใช่เป็นการดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐที่สาธารณรัฐออสเตรียให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้และยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ตามที่มีการพยายามกล่าวอ้าง อีกทั้งรถเรือดับเพลิงที่จัดซื้อในคดีนี้ก็ไม่ปรากฏว่ามีคุณลักษณะและประสิทธิภาพที่เหมาะสมแก่การใช้สอยที่แตกต่างไปจากแหล่งผลิตอื่น จึงไม่ใช่สินค้าพิเศษที่จะต้องจัดซื้อจากจำเลยที่ ๕ แต่เพียงรายเดียว ทั้งก็ไม่ใช่สินค้าพิเศษที่จะต้องจัดซื้อจากต่างประเทศอันจะเป็นเหตุให้ต้องจัดซื้อโดยวิธีพิเศษแต่อย่างใด แต่สามารถจัดซื้อได้ด้วยวิธีการปกติตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุได้ เมื่อจำเลยที่ ๕ รู้อยู่แล้วว่าราคาเสนอขายสินค้ารถและเรือพร้อมอุปกรณ์ดับเพลิงนั้นสูงเกินความเป็นจริง ซึ่งหากปล่อยให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรมโดยวิธีการประกวดราคา หรือมีการสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบตามขั้นตอนการจัดซื้อตามวิธีการปกติ ก็ย่อมเป็นไปได้ยากที่จำเลยที่ ๕ จะสามารถทำสัญญาขายสินค้าแก่กรุงเทพมหานครในราคาสูงเกินจริงเช่นนั้นจนสำเร็จได้ ข้อนี้จึงเป็นมูลเหตุนำไปสู่การวางแผนดำเนินโครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยแอบอ้างว่าเป็นดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐโดยสาธารณรัฐออสเตรียให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้และยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ทั้งที่ไม่มีอยู่จริง ประกอบกับจำเลยที่ ๕ ยังได้มอบให้นายมาริโอ มินาร์ เป็นผู้แทนจำเลยที่ ๕ ลงนามในสัญญาการซื้อขายตอบแทนกับกรมการค้าต่างประเทศ ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๓ โดยมีเพียงนายทอร์สเทน ไอซิงเกริช อุปทูต รักษาการแทนฯ สถานเอกอัครราชทูตออสเตรีย กรุงเทพฯ ร่วมลงชื่อในฐานะพยาน ซึ่งไม่ปรากฏว่าได้รับมอบอำนาจจากสาธารณรัฐออสเตรียใน

การรับรู้ข้อตกลงฉบับนี้ และต่อมาจำเลยที่ ๕ ใช้วิธีการซื้อบิลที่บริษัทในประเทศไทยส่งออกตามปกติอยู่แล้วมาตัดยอดตามสัญญา โดยรัฐบาลของสาธารณรัฐออสเตรียมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหลักการค้าต่างตอบแทนอย่างแท้จริง พฤติการณ์จึงแสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๕ ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อในส่วนสาระสำคัญในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การยื่นเสนอราคาการจัดทำ A.O.U. การทำสัญญาซื้อขาย ตลอดจนการการค้าต่างตอบแทน โดยรัฐบาลของสาธารณรัฐออสเตรียมิได้เข้ามาผูกพันเป็นคู่สัญญาด้วย นอกจากนั้น หากจำเลยที่ ๕ มิได้คบคิดวางแผนกับจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ มาก่อน ย่อมไม่มีทางที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ จะได้รับผลประโยชน์อันใดจากการดำเนินการซับซ้อนหลายขั้นตอนจนสำเร็จตามความประสงค์ของจำเลยที่ ๕ ในขณะที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ต้องเสี่ยงต่อความรับผิดชอบทางอาญาในข้อหาร้ายแรงเช่นนี้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า การจัดซื้อที่เกิดขึ้นเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ มาแต่แรกที่จะซื้อสินค้าดังกล่าวจากจำเลยที่ ๕ โดยมีพฤติการณ์เป็นการแบ่งหน้าที่กันทำคือ ร่วมกันเสนอโครงการ และใช้ A.O.U. เป็นตัวกำหนดราคาสินค้าและผู้ขายไว้ล่วงหน้า จากนั้นได้อ้าง A.O.U. นำไปสู่การลงนามในสัญญาซื้อขายโดยไม่มีการแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม อันสมประโยชน์ตามเป้าหมายที่จำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ วางไว้ ส่วนข้อเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐและรับพันธะการค้าต่างตอบแทนนั้น เป็นเพียงข้ออ้างและวิธีการดำเนินการเพื่อเอื้ออำนวยให้จำเลยที่ ๕ สามารถเข้าเป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานครได้แต่เพียงรายเดียว อันเป็นการปิดโอกาสผู้ประกอบการรายอื่น อาทิเช่น บริษัท ITURRI S.A. ที่เสนอราคาผ่านสถานเอกอัครราชทูตสเปนประจำประเทศไทยมายังจำเลยที่ ๖ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๙๑ เมื่อการกระทำของจำเลยที่ ๒ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ส่วนการกระทำของที่ ๔ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฉบับลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ดังนี้ จำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นเอกชนที่ร่วมกระทำความผิดด้วยจึงต้องรับผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานดังกล่าว แต่สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑ ศาลยกฟ้องโจทก์สำหรับ จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ในข้อหาดังกล่าวไปแล้ว จำเลยที่ ๕ จึงไม่อาจเป็นผู้สนับสนุนในความผิดฐานดังกล่าวได้ แม้จำเลยที่ ๕ จะได้ส่งมอบสินค้าตามสัญญาซื้อขาย และนางสาวชนิษฐา นิรัตน์ พยานโจทก์เบิกความว่า กรุงเทพมหานครได้ดำเนินคดีในชั้นอนุญาโตตุลาการ ณ ศาลอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ หอการค้านานาชาติ กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส เป็นคดีอนุญาโตตุลาการเลขที่ 16768/FM/MHM/EMMT (C-18930/MHM/EMT) ต่อมาคณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ หอการค้านานาชาติ (ICC) มีคำวินิจฉัยสิ้นสุด (The Final Award) ฉบับลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ ใจความสรุปว่า ให้ยกเลิกสัญญาซื้อขายรถดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ฉบับลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ กรรมสิทธิ์และความเสี่ยงทั้งหมดในสินค้านี้ตกเป็นของกรุงเทพมหานคร มีผลเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ ให้สไตเออร์ (จำเลยที่ ๕) จะชำระเงินคืน ๒๐,๔๓๕,๖๒๐ ยูโร (๗๗๑,๖๔๙,๐๑๑.๒๐ บาท) ซึ่งเป็นการชี้ขาดประเด็นข้อพิพาททางแพ่งที่คู่กรณีตกลงกันไม่ได้เกี่ยวกับราคาที่เป็นธรรมของอุปกรณ์การดับเพลิงที่ส่งมอบตามสัญญาซื้อขายปี ๒๕๔๗ ตามเอกสารหมาย จ.๕๒๗ โดยกรุงเทพมหานครได้รับเงินจากจำเลยที่ ๕ เป็นค่าส่วนต่างระหว่างมูลค่าทางตลาดที่ยุติธรรมกับเงินช่วยเหลือซ่อมแซมจำนวน ๗๗๑,๖๔๙,๐๑๑.๒๐ บาท ครบถ้วนแล้วก็ตาม แต่เมื่อการเข้าทำสัญญาของจำเลยที่ ๕ ได้เกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๕ กับพวกที่มุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เช่นนี้ แม้จะมีการส่งมอบสินค้าและชำระเงินส่วนต่างตามคำชี้ขาด

ของอนุญาโตตุลาการไปแล้วก็คงมีผลเป็นการเพียงการระงับข้อพิพาททางแพ่งเท่านั้น แต่ไม่อาจ
ลบล้างความผิดทางอาญาของจำเลยที่ ๕ กับพวกซึ่งเกิดขึ้นแล้วในขั้นตอนก่อนและขณะเสนอราคาได้

ส่วนที่โจทก์บรรยายฟ้องและมีคำขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ นั้น องค์คณะผู้พิพากษาเสียงข้างมาก เห็นว่า คำฟ้องของโจทก์
ได้บรรยายข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามบทมาตราดังกล่าวแล้ว และพยานหลักฐาน
ที่ได้ความจากการไต่สวนรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๕ ใช้วิธีการอ้าง A.O.U. เป็นตัวกำหนดราคาสินค้าและ
ผู้ขายไว้ล่วงหน้า จนนำไปสู่การลงนามในสัญญาซื้อขายกับจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการแข่งขันราคากัน
อย่างเป็นธรรม อันถือได้ว่าเป็นการใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่น
ไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม การกระทำของจำเลยที่ ๕ จึงเป็นความผิด
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗
อีกด้วย ซึ่งความผิดฐานนี้ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐหรือผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง จึงย่อมลงโทษจำเลยที่ ๕ ในฐานะตัวการในความผิดฐานดังกล่าวตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ เมื่อการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๕ ตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงาน
ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกันโดยมีเจตนาเดียว
คือเพื่อให้จำเลยที่ ๕ เข้าเป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานครได้แต่เพียงรายเดียวโดยไม่มีการ
แข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม จึงเป็นการกระทำความผิดเดียวกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
๙๐ ซึ่งต้องลงโทษบทหนัก

ส่วนปัญหาว่าบทบัญญัติมาตราใดเป็นบทกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดสำหรับ
 จำเลยที่ ๕ นั้น องค์คณะผู้พิพากษาเสียงข้างมาก เห็นว่า การพิจารณาว่ากฎหมายใดมีโทษ
 หนักกว่ากันต้องถือตามลำดับที่วางไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เมื่อความผิดฐานเป็น
 ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ พระราชบัญญัติว่าด้วย
 ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ ประกอบ
 มาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าวประกอบ
 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งในส่วนโทษจำคุกนั้นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา
 มาตรา ๑๕๗ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยว
 การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๗ ปี ถึง ๒๐ ปี
 หรือจำคุกตลอดชีวิต ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา
 ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี หรือจำคุก
 ตลอดชีวิต และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงาน
 ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๕ ปี ดังนั้น โทษจำคุกตาม
 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓
 ประกอบมาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จึงเป็นบทกฎหมายที่มีโทษ
 จำคุกหนักที่สุด และเมื่อใช้บทบัญญัติที่มีโทษหนักแล้ว ก็ใช้บทดังกล่าวเป็นบทลงโทษแต่บทเดียว
 ดังนั้น แม้จำเลยที่ ๕ จะเป็นนิติบุคคล แต่ก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาในส่วนโทษปรับของแต่ละฐานความผิด
 อีกแต่อย่างใด

พิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗
 ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.
 ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ , ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเดียว ผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษ ปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่น ให้อยก.

นายอธิคม อินทุภูติ

นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

นายโสภณ โรจน์อนนท์

นางสาวบุญมี ฐิตะศิริ

นายประทีป ดุลพินิจธรรมา

นายณพพร โพธิ์รังสียากร

นายอดิศักดิ์ ปัตรวลี

นายอนันต์ วงษ์ประภารัตน์

นางวาสนา หงส์เจริญ

